

Lieve mensen,

In een wankele wereldorde vieren het kerstfeest, samen met miljoenen anderen elders, van Scharnegoutum tot Syrie en Boazum tot Berlijn. We hoeven hier niet bang te zijn dat een truck de kerk in komt rijden, of dat het luchtalarm afgaat, tenminste... Toch voelen we allemaal wel dat we in instabiele tijden leven. Dat de wereldorde aan het schuiven is. Dat vooruitgang zomaar kan kantelen in achteruitgang. Voor het eerst sinds lange tijd gelooft een meerderheid van burgers in het Westen niet, dat toekomstige generaties beter af zullen zijn dan zichzelf. We voelen de adem van voorbij door onze straten waaien. De Bijbel vangt deze ervaring in het woord Duister. We tasten in het duister over wat ons te wachten staat.

Wat heeft kerst ons in die wankele wereldorde te bieden?
Het antwoord is eenvoudig. Een oud verhaal. Kennelijk bewaart dat verhaal iets, waarvoor we op dit late uur nog hier komen. Wat maakt dat verhaal zo de moeite waard? Om dat te weten te komen, moeten we luisteren. Luisteren is aandachtig horen. Laten we dat doen.

In die dagen.. zo begint het kerstverhaal van Lucas.
Die dagen slaat op de dagen dat koning Herodus de macht heeft.
Het kind wordt geboren in de dagen van koning Herodus.
Herodus, het schijnt een grote man met vlassig blond haar te zijn geweest. Herodus. Zijn naam betekent 'beven', 'ongerust zijn'.

En in die dagen gaan allen op reis. De kern van die reis van allen is, dat het niet vrijwillig is. De machthebber verplicht. Ook Jozef en Maria gaan op reis. Bestemming Bethlehem. En eenmaal op die plek aangekomen, vinden Jozef en Maria geen onderdak. Ze zijn niet welkom in het gastenverblijf, en vinden asiel in een stal.
Maar er staat nergens dat het kind in een stal geboren wordt. Dat fantaseren we erbij, een mens moet toch onderdak hebben? Kijk het thuis maar na. Lucas spreekt wel over een kribbe, maar waar die staat.. geen woord daarover. Door hier alleen over een kribbe te spreken, vertelt Lucas ons iets belangrijks. Is er wel onderdak in deze wereld voor het kindje dat hier geboren wordt? Drie keer staat er 'in een kribbe'! Geen stal. De moeder geeft het onderdak, wikkelt het in

doeken. Is er in deze wereld wel plek voor dit kind dat Maria deze nacht baart en dat door god verwekt is? En eigenlijk is het antwoord Nee, want een kribbe, dat is een voederbak voor dieren. En dieren zijn geen mensen, toch?

Dieren leven volgens hun instinct. Steeds meer mensen doen dat ook, alleen noemen ze het gevoel. Maar gevoel en instinct liggen dicht bij elkaar.

We kunnen ons bovendien, zo weet de taal, als beesten gaan gedragen. Dit kindeke klein en teer wordt in een wereld geboren waarin een gastenverblijf onder de mensen niet te vinden is. In het Fries kennen we de uitdrukking ‘it is by de bisten om ôf’. Menselijk gedrag kan vervallen tot het niveau van beesten. Veel angst en onbehagen onder mensen komt, doordat dit bestiale op de loer ligt. Het laagje cultureel is dun, niet zelden flinterdun. Onze soort is kwetsbaar en dat voelen we. Heidegger noemt onze soort een catastrofe. Dat ben ik niet met hem eens. Onze soort kan wel een catastrofe veroorzaken, maar dat is iets anders. En dat voelen mensen ook. Als Herodus het kernwapenarsenaal wil opschroeven, dan maakt dat de wereld niet veiliger.

Het kindje ligt intussen in een kribbe, bij de beesten, ik bedoel de dieren. En die kribbe is leeg en de dieren, daarover wordt daar bij de kribbe in het kerstverhaal niet gesproken. Die zijn elders. Die zijn, zo blijkt, in *het open veld*. In de nacht. Lucas voert ons met deze woorden mee naar het gebied waar we kwetsbaar zijn. Want het gaat hier niet over een romantisch tafereel, maar over ons leven in de tijd. Het is nacht en wie houdt dan de wacht over de kudde in het open veld, de mensheid, de volkeren? Dat doen de herders, lezen we. De pastores, staat er in de Latijnse bijbel. De leiders die haaks staan op de Herodussen van alle tijden. Zij zijn bij de kudde. Zij waken over de kudde, zoals mensen waken bij de zieken, de eenzamen, de stervenden, de kinderen.

En daar gebeurt iets, wat de bestaande orde openbreekt. Een engel van de Heer meldt zich. Waar mensen waken over het kwetsbare strijkt een engel graag neer. Hij slaat zijn vleugels uit, die in de nacht staan voor licht en warmte. Huiver bevangt de herders. Het is heilige huiver. Dat is huiver die hen verbindt met de wereld van de engel van de

Heer, de angelos Domini. Dat is de wereld van God, die in de geboorte van een kind onder ons komt, eerst zonder gastenverblijf. De boodschap over dat kind is wonderbaarlijk. Ik zet het op een rijtje.

Grote vreugde.

Voor heel de gemeenschap – niet voor een land of continent – heel de gemeenschap, omni populi.

Voor jullie is nu geboren

Een bevrijder en redder,

Hij is Christus de Heer...

Een pasgeboren kind en dan zo aangekondigd, dat is toch raadselachtig? Ja, zeggen de Nieuw Testamentici: Lucas schreef het pas achteraf op, nadat Jezus gestorven was en opgestaan. Nee mensen, de tekst zegt het precies: het gaat hier om de Christus die dat al bij geboorte is, Gezalfde, redder. Het gaat hier om wat uit de Eeuwigheid in de tijd komt. Hier komt van Gods wereld iets in de tijd en ruimte onder ons mensen, om vrede te brengen, tot de mensen hun welbehagen.

Vannacht landt in een wereld waarin veel mensen in alle welvaart desondanks bevangen zijn door onbehagen, een boodschap vol welbehagen. Dat komt tot ons via een oud verhaal. Dat onbehagen komt voort uit een verlies van het vertrouwde en het oude. Velen van ons maken zich zorgen over klimaat, islamradicalisme en terrorisme, vluchtelingenstroom en onveiligheid. Tegelijk weten we, dat de westerse mens iets van noodlot over zichzelf afroept. We voelen wel aan, dat we teveel geëist hebben van de aarde en haar bewoners, dat we te hebberig en roekeloos met haar zijn omgesprongen. Allemaal voorbeelden van destabiliserende krachten noemt bisschop de Korte dat. Dat wekt onbehagen op onder mensen. Onbehagen roept angst en populisme op. Daar kunnen we moralistisch over doen. We kunnen ook luisteren naar het verlangen achter die stemmen, en vanuit de eeuwigheid proberen te duiden wat hier gebeurt en luisteren naar de mensen zelf. Hun verhaal ernstig nemen. En zo als herders de kudde bijeen houden.

We leven in een wankel en verschuivende wereldorde. En we weten niet wat de nabije en verre toekomst voor ons in petto heeft. Deze week

kwam die wijsheid uit een kindermond. De vijftien jarige Greta Thunberg op de klimaatconferentie in Katowice hield ons volwassenen een spiegel voor: “Jullie spreken enkel van vooruitgang met dezelfde slechte ideeën die deze puinhoop veroorzaakten, zelfs wanneer aan de noodrem trekken de enig juiste oplossing is. Jullie zijn niet volwassen genoeg om de waarheid te zeggen zoals ze is. . Zelfs die last laten jullie aan ons, de kinderen over.” We hebben leiding in wijsheid nodig, een blik die groot blijft kijken, zoals dat oude verhaal doet en tegen alle duister in ons vertelt ‘Een grote vreugde voor heel de wereld. Vrede voor alle volkeren. Een welbehagen voor iedereen.’ Welbehagen vanuit de hemel, als we het niet uit de wereld waarin we leven kunnen vinden. Welbehagen, een oud woord dat tot ons hart spreekt en zegt: menslief ik ben op je gesteld, ik schep behagen in jullie. Amen